

اعتیاد زنان؛ زمینه‌ها و پیامدها

محمد مرادی حسین‌آباد*

اشاره

بسیاری از افراد جامعه، «اعتیاد»^۱ را پدیده‌ای مردانه قلمداد می‌کنند؛ اما امروزه با پدیده‌ای با نام «زنانه‌شدن اعتیاد» روبه‌رو هستیم. آثار تخریبی روحی، روانی و جسمی ناشی از گرفتاری زنان و دختران در دام بلای خانمان‌برانداز اعتیاد، شکوه و شکوفایی رسالت مادری، همسری و سازندگی فرد و جامعه را از آنها باز می‌ستاند و فرد و جامعه را دچار آسیب‌های متعدد می‌کند.^۲

چیستی اعتیاد

اعتیاد را به عادت کردن، خوگرفتن، خود را وقف عادت‌های نکوهیده نمودن معنا کرده‌اند؛ به عبارت دیگر، ابتلای اسارت‌آمیز به ماده‌ای مخدر که از نظر جسمی یا اجتماعی زیان‌آور شمرده شود، اعتیاد نام دارد.

---

* دانش‌آموخته حوزه علمیه و کارشناس ارشد حکمت هنر اسلامی.

۱. ملک محمودی، اعتیاد جوانان، ص ۱۳.

۲. برگرفته از: سهیلا ناصری پلنگرد و دیگران، «عوامل مؤثر بر اعتیاد زنان»، فصلنامه زن و

فرهنگ، تابستان ۱۳۹۲، دوره ۵، ش ۱۶، ص ۸۳ - ۹۴.

اهمیت بحث

آمار نگران‌کننده شیوع و رشد اعتیاد در بین نوجوانان و جوانان، به‌ویژه دختران و زنان، نشانگر این نکته است که پدیده اعتیاد طی دهه‌های اخیر به شکل انفجار آمیزی آشکار گردیده است. تعداد زنان معتاد طی دو دهه گذشته، تغییرات ناگهانی داشته است. امروزه میانگین معضل زنانه‌شدن اعتیاد، در حال افزایش است؛ به طوری که نسبت افراد معتاد ۱۵ تا ۲۵ سال، ۶ مرد به ۱ زن، ۲۵ تا ۴۰ سال، ۱۶ مرد به یک زن و ۴۰ سال به بالا، ۱۷ مرد به ۱ زن است.^۱

بر این اساس، اعتیاد و مواد مخدر، یکی از بحران‌های اصلی و از مهم‌ترین مسائل اجتماعی است. کاهش سن مصرف، تغییر الگوی مصرف از مواد مخدر سنتی به صنعتی، تنوع انواع مخدر و روان‌گردان‌ها و نیز شیوع بی‌سابقه استعمال مواد در بین گروه‌ها و رده‌های سنی گوناگون، به‌ویژه دختران و زنان، این پدیده شوم را در صدر پنج آسیب اجتماعی کشور جای داده است. ۶۵ درصد طلاق‌ها، ۴۰ درصد سرقت‌ها، ۳۰ درصد کودک‌آزاری‌ها، ۲۳ درصد نزاع‌ها، ۲۰ درصد جرایم منکراتی و ۱۰ درصد جرایم عمدی در کشور، ناشی از سوءمصرف مواد مخدر و آسیب‌های آن است.^۲

در منابع دینی، آیه یا روایت صریحی درباره مواد مخدر و اعتیاد وجود ندارد؛ اما قرآن کریم اقدام به هر نوع رفتار خطرآفرینی را که منجر به هلاکت و آسیب انسان می‌شود، ممنوع کرده است: «وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ»^۳ و خود را به مهلکه و خطر نیفکنید.» چنان‌که قتل نفس و ضرر رساندن به خویش را نیز نهی

۱. افکارنیور، شناسه خبر: ۵۷۹۶۲۲، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۲/۱.

۲. خبرگزاری ایسنا، شناسه خبر: ۹۶۰۴۰۶۰۲۳۸۷، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۱/۶.

۳. سوره بقره، آیه ۱۹۵.

کرده است: «وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ؛^۱ خودکشی نکنید.» در این خصوص، رفتارهای اعتیادی را مشمول قانون حرمت رفتارهای اسراف‌گرانه نیز می‌توان لحاظ نمود: «إِنَّ الْمُبْذِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ؛^۲ مبدّران و مسرفان، برادران شیطان‌هایند.» از امام هفتم علیه السلام نقل شده است: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يُحَرِّمِ الْخَمْرَ لِاسْمِهَا وَلَكِنْ حَرَّمَهَا لِعَاقِبَتِهَا فَمَا فَعَلَ فَعَلَ فَعَلِ الْخَمْرِ فَهُوَ خَمْرٌ؛^۳ خداوند خمر را به جهت اسمش حرام ننمود؛ بلکه آن را به دلیل آثار و مفاسدش ممنوع کرده است. پس، هر چیزی که آثار و پیامدهای خمر را داشته باشد، خمر [و حرام] است.»

الف. علل و زمینه‌ها

علل و زمینه‌های متعدد و درهم‌تنیده‌ای در تعامل با یکدیگر به ایجاد رفتارهای کج‌روانه، به‌ویژه اعتیاد منجر می‌شوند. برخی از آنها ناظر به فرد و ویژگی‌های شخصیتی وی، و پاره‌ای به خانواده، و شماری از آنها به عوامل محیطی و اجتماعی مربوط هستند. آشنایی با عوامل زمینه‌ساز اعتیاد، از دو جهت ضرورت دارد: ۱. شناسایی افراد در معرض خطر اعتیاد و اقدام‌های پیشگیرانه لازم برای آنان؛ ۲. انتخاب نوع درمان و اقدام‌های خدماتی، حمایتی و مشاوره‌ای لازم برای معتادان.

در ذیل، به بیان برخی علل و زمینه‌های اعتیاد می‌پردازیم.

۱. خلأ معنوی

یافتن معنا برای زندگی و توجه به غایت حیات، از نیازهای اساسی انسان است. تحولات اجتماعی و فرهنگی جامعه انسانی و نیز رویارویی افراد، به‌ویژه زنان و

۱. سوره نساء، آیه ۲۹.

۲. سوره اسراء، آیه ۲۷.

۳. کلینی، الکافی، ج ۶، ص ۴۱۲.

دختران با سبک‌های متنوع زندگی، آنان را دچار حیرت روزافزونی کرده است. انسانی که از دغدغه معنویت تهی شود، به خلأ و پوچی می‌رسد و نیازهای معنوی خود را ارضانگشته رها می‌کند و طبعاً در باورمندی به قواعد و ارزش‌های دینی و الهی، دچار ضعف و نارسایی می‌شود.

چنین افرادی، دچار لذت‌محوری و کام‌جویی‌های افراطی، شکنندگی و بی‌تابی در مواجهه با فراز و فرودهای زندگی، روزمرگی و بی‌برنامگی، نداشتن اعتمادبه‌نفس و نیز گریز از پذیرش مسئولیت می‌شوند. تمام موارد ذکر شده، زمینه‌ساز جدی‌گرایش به انواع اعتیاد است.

۲. نفوذ سبک زندگی غربی

نفوذ سبک زندگی غربی و دگرگونی جهان‌بینی توحیدی افراد به جهان‌بینی و ارزش‌های غیرتوحیدی و مادی‌گرایانه، منجر به تغییر شکل اجتناب‌ناپذیر طرز فکر و نگرش به زندگی شده است.^۲ حاکم بودن ایدئولوژی دنیابردی و اصالت لذت‌بری از دنیای مادی، آن هم به دور از اخلاق‌مداری و ارزش‌های الهی و انسانی، می‌تواند زمینه را برای گرایش دختران و زنان، به خصوص خانواده‌هایی که از رفاه نسبی برخوردارند، به اعتیاد فراهم نماید.

تغییر الگوهای حاکم بر سبک زندگی تحت تأثیر شبکه‌های ماهواره‌ای و برخی از دوستان، باعث شده تا برخی از زنان و دختران برای فخرفروشی و بزرگ‌نمایی و به‌دست‌آوردن موقعیت و جایگاه اجتماعی، دست به رفتارهای پُرخطری مانند: مصرف سیگار، قلیان، مصرف مواد مخدر صنعتی و داروهای روان‌گردان بزنند.

۱. محمدرضا سرگلزایی، اعتیاد؛ از سبب‌شناسی تا درمان، ص ۳۴.

۲. یوی و واسیلیویچ تاتورا، اعتیاد به مواد مخدر؛ ظرافت‌ها، ترفندها و اسرار، ترجمه الهام سادات کمیزی، ص ۲۴.

۳. کنجکاو‌ی و هیجان‌خواهی

دوره نوجوانی، دورانی است پُر آشوب و دشوار، و از بحرانی‌ترین مراحل زندگی که با دگرگونی‌های شدیدی در شخصیت و رفتار دختر همراه است. در این میان، کنجکاو‌ی و جست‌وجو برای داشتن هیجان‌ها و تجربه‌های متنوع و نو، از جمله عوامل مؤثر در گرایش به رفتار پُرخطر، به‌خصوص اعتیاد و سوءمصرف موادّ مخدر در دختران و زنان است. تمایل به «کنجکاو‌ی» درباره ماده‌ای خاص، یا به طور کلی، تأثیر موادّ مخدر و تجربه حالات و اتفاقات پس از مصرف، بر اولین اقدام برخی از دختران جوان و نوجوان به نخستین مصرف تأثیرگذار است.

۴. نابسامانی و گسست خانواده

جامعه، بدون بهره‌مندی از خانواده سالم، نشاط، سرزندگی، بالندگی و رشد را تجربه نمی‌کند. تقویت و بسامانی خانواده، تأثیر مستقیمی بر نهادینه‌سازی و شیوع نیکی‌ها و هنجارهای دینی و اجتماعی دارد؛ چنان‌که تضعیف و نابسامانی این نهاد، نقش بسزایی در ایجاد و گسترش بزهکاری‌ها و انحرافات اجتماعی، به‌ویژه «اعتیاد» دارد.

چالش‌های عاطفی، اختلافات خانوادگی، طلاق، زندگی نوجوانان با نامادری یا ناپدیری، از بین رفتن احترام و ارزش‌های خانوادگی، ملامت‌ها و سرزنش‌های زیاد و مداوم، منحرف‌بودن پدر و مادر از اصول اخلاقی، اعتیاد یکی از اعضای خانواده، بی‌سوادی و نادانی والدین، فقدان احساس مسئولیت پدر و مادر، تربیت غلط کودک و کمبود محبت در دوران کودکی، همگی از عواملی هستند که انگیزه کشش به سوی اعتیاد به الکل، موادّ مخدر و استفاده افراطی و اعتیادی از اینترنت را در بین دختران افزایش می‌دهد.

بررسی‌های به‌عمل‌آمده از ۱۵۰ کودک دارای اعتیاد، مشخص می‌کند که ۷۵ درصد آنان پدر و مادر معتاد دارند. ۱ اساساً فرزندان خانواده‌ای که یکی از والدین، یا هر دوی آنها و یا یکی از بستگان نزدیکشان معتاد هستند، بیشتر از دیگران در معرض ابتلا به اعتیاد قرار دارند. نکته حایز اهمیت اینکه اعتیاد والدین، از یک سو کنترل و تسلط والدین را بر فرزندان کاهش می‌دهد و از سوی دیگر، سبب انتقال این عادت به فرزندان می‌شود.^۲

۵. سخت‌گیری‌های والدین

بررسی‌ها نشان می‌دهد که یکی از عوامل تأثیرگذار بر گرایش دختران به مصرف مواد مخدر، سخت‌گیری‌های بی‌مورد والدین درباره دختران و رفتار آنان است. شیوه تربیتی والدین، آثار گوناگونی در شکل‌گیری شخصیت و رشد و تربیت اجتماعی، عاطفی، هیجانی، عقلانی و دینی فرزندان دارد.^۳ پدران و مادران سخت‌گیر، با جعل قوانین خشک، اعمال خشونت و تنبیه، بی‌توجهی به خواسته‌ها و نظریات فرزند و نیز ابراز سطح پایینی از محبت به کودکان، آنان را برای ستیز با هنجارهای دینی و اجتماعی مستعد می‌کنند.^۴

۶. شکست عاطفی

شکست عاطفی و برهم خوردن رابطه عاشقانه، از جمله عواملی است که فرد را دچار احساس غم و ناامیدی شدید، افسردگی، ترس و سردرگمی می‌کند و

۱. وبگاه روزنامه آرمان امروز، شناسه خبر: ۳۲۶۸۱، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۹/۱۰.

۲. وبگاه اداره کل زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی استان تهران، مصطفی غیاثوند، «از اعتیاد بیشتر بدانیم»، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۱/۱۷.

۳. معاونت پژوهش گروه روان‌شناسی قم، تقویت نظام خانواده و آسیب‌شناسی آن، ج ۱، ص ۷۹.

۴. برگرفته از: مریجی، بررسی عوامل مؤثر در کج‌روی و نقش خانواده در آن، ص ۲۰۹.

در نتیجه آن، فرد به مصرف مواد افیونی روی می‌آورد. برخی از آمارها نشان می‌دهد که علت اعتیاد ۲۰ درصد از معتادان ۱۸ تا ۳۵ سال، تجربه شکست عاطفی در زندگی زناشویی یا در روابط خارج از چارچوب خانواده است.^۱

۷. اعتیاد همسر

آزاردیدگی و آسیب‌های بدنی، فشارهای روانی و اجتماعی حاصل از اعتیاد همسر، فقر و فلاکت اقتصادی، نبود نظارت مطلوب پدر بر امر تربیت فرزندان، همه و همه زنان را در وضعیت نامطلوبی قرار می‌دهد. نارضایتی و ناخرسندی به وجود آمده، زن را به یافتن چاره‌ای برای گریز از وضعیت موجود می‌کشاند؛ یا اینکه برای از دست ندادن زندگی و نگه‌داشتن همسر، با وی همراهی نموده و در اندک زمانی در دام اعتیاد می‌افتد و یا اینکه برای خلاصی از اندوه و آثار و تبعات گوناگون اعتیاد شوهر و کسب آرامش و قرار روانی، به استعمال برخی از مواد مخدر همچون شیشه و هروئین روی می‌آورد.

آمارها گویای این موضوع است که ۷۰ درصد زنان معتاد، به واسطه اعتیاد همسرانشان یا یکی از افرادی که تکیه‌گاه عاطفی آنها بوده‌اند، معتاد شده‌اند.^۲

۸. اغواگری رسانه

رسانه با بهره‌مندی از تکنیک‌های سحرآمیز خود، نقش بسزایی در افزایش یا کاهش آسیب‌های اجتماعی دارد. امروزه، پدیده‌ای با نام توجه افراطی به بدن و اندام، به‌ویژه در بین زنان، شیوع پیدا کرده است؛ به‌گونه‌ای که ایجاد پاره‌ای تغییرات در بدن و رساندن اندام‌ها و وضع ظاهری بدن به حالت‌هایی مانند

۱. وبگاه خبری ۱۹ دی آنلاین، شناسه خبر: ۲۸۲۷، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۱/۱۳.

۲. وبگاه فرارو، شناسه خبر ۲۲۶۵۰۲، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۰/۲۰.

لاغری، برای برخی از زنان و دختران، به رؤیایی دست‌نیافتنی تبدیل شده است. لاغری سریع همراه با تناسب و ترکیب مطلوب اندام‌ها، آن هم بدون اعتیاد، یکی از توصیه‌های برخی از رسانه‌های جمعی درباره استفاده از شیشه است که متأسفانه، عده‌ای از بانوان جامعه را به کام خود کشانده است.

۹. اصرار دوستان و گروه همسال

فشار و اصرار دوستان و گروه همسال، یکی دیگر از اصلی‌ترین عواملی است که دختران و زنان جوان را به کام اعتیاد می‌کشاند.^۱ با اینکه تهوع و سرگیجه را پس از اولین مصرف تجربه می‌کنند، ولی حالت آزادانه و سرخوشی ناشی از استعمال مواد مخدر، نوجوانان را ترغیب می‌کند تا بارها این کار را با همسالان خود تکرار نمایند. چه‌بسا تجربه موادی همانند هروئین و حشیش که سرخوشی، احساس آرامش، میل شدید به خندیدن و رضایت‌مندی بیشتری در مصرف‌کننده ایجاد می‌کند، نوجوانان را زودتر گرفتار اعتیاد می‌نماید.^۲

۱۰. نگرش مثبت به مواد

در یک نگاه کلی، برخی از تصورات اشتباه و خرافی درباره اعتیاد، عبارت است از: کاهش دردها و بیماری‌ها، برطرف کردن ناتوانی جنسی، اعتیادآور نبودن مصرف تفننی و تفریحی، بی‌خطر بودن دوستی با افراد معتاد، درمان‌پذیر بودن اعتیاد، سودمندی مواد برای بیداری شب امتحان، انرژی‌زا بودن در فعالیت‌های ورزشی، درمان چاقی افراطی و لاغرکردن سریع بدن و رسیدن به ترکیب متناسب اندام.

به طور کلی، افرادی که در پی مصرف مواد هستند، به‌خصوص جوانان، با

۱. ر.ک: ملک محمودی، اعتیاد جوانان، ص ۲۳ - ۲۰.

۲. ر.ک: نیکول ماستراسی، مواد مخدر، مترجم حامد امیری.

مصرف داروها و مواد مخدر به دنبال کاهش تنش‌ها، تسکین درد و خستگی، فراموشی ناکامی‌ها، فرار از واقعیت‌ها، خوش‌گذرانی و کسب لذت می‌باشند.^۱

ب. پیامدها

واقعیت این است که در ارتباط با مواد مخدر، همه چیز متفاوت است. از یک سو، اعتیاد به مواد افیونی دگرگونی‌های تنی و روانی و نیز پیامدهای خانوادگی و اجتماعی متعددی در پی دارد و از سوی دیگر، اعتیاد در زنان و دختران، عوارض خطرناک‌تری نسبت به مردان ایجاد می‌کند.^۲ در ذیل، برخی از این پیامدها را برمی‌شماریم.

۱. افزایش جرم و جنایت

اعتیاد به ماده مخدر، رفتار اجتماعی است که تمام جامعه را دربرمی‌گیرد و با سلامت و امنیت اجتماعی و افزایش جرم و جنایت در ارتباط است. از آنجاکه اعتیاد، فرد معتاد را برده مواد می‌سازد، زنان و دختران معتاد، ناگزیر از زندگی مجرمانه هستند. فرد معتاد پس از مصرف مواد نیز بسته به زمینه‌های گوناگون شخصیتی، روانی و محیطی و همچنین آثار خاص ماده‌ای که مصرف کرده، در معرض ارتکاب گونه‌های متعدد دیگری از جرم و جنایت، نظیر: رفتارهای پُرخطر جنسی، سرقت، آدم‌ربایی، خودکشی، فروش مواد مخدر و حتی قتل قرار دارد.^۳

بر اساس آمار اعلام‌شده، ۴۰ درصد سرقت‌ها، ۳۰ درصد کودک‌آزاری‌ها، ۲۰

---

۱. حبیب‌الله احمدی، جامعه‌شناسی انحرافات، ص ۱۴۶.

۲. پروانه بیاتی، «بستر اجتماعی-فرهنگی مؤثر بر اعتیاد به مواد روان‌گردان در میان زنان»، اعتیادپژوهی، تابستان ۱۳۸۹، ش ۱۴، ص ۷-۱۶.

۳. داوری، پیشگیری و کنترل اعتیاد با نگرش اسلامی، ص ۳۶.

درصد جرایم منکراتی و ۱۰ درصد جرایم عمدی در کشور، ناشی از مصرف مواد مخدر و آسیب‌های آن است.^۱

حکایت تلخ و تکان‌دهنده یک زندگی

«شوهرم معتاد بود. برای اینکه او را نگه دارم، با او مواد می‌کشیدم. تا اینکه به دلیل دزدی از کار اخراج شد. هر روز مصرفش بیشتر می‌شد. اوایل، مصرفم خیلی کم بود؛ ولی وقتی شوهرم خانه‌نشین شد، بیشتر مصرف کردم. حامله شده بودم. دردی که داشتم، باعث شد شیشه جواگو نباشد. به همین جهت، کنارش هر وئین و مورفین هم مصرف می‌کردم. بچه‌ام معتاد به دنیا آمد. شیرم را نمی‌خورد و دائم گریه می‌کرد. وقتی به او شربت تریاک می‌دادم، بهتر می‌شد. نه حوصله گریه‌هایش را داشتم، نه پول نگهداری‌اش را. یک شب شوهرم بچه یک‌ماهه‌ام را که حتی هنوز اسم برایش انتخاب نکرده بودیم، بُرد و ۷۰۰ هزار تومان فروخت.

وقتی مصرفمان بالا رفته بود، شوهرم خیلی حالش بد بود. یک بار بعد از اینکه با دوستانش داخل خانه ما مواد مصرف کرد، من را داخل اتاق بُرد و گفت: نه من، نه تو، هیچ‌کدام پول نداریم. تنها یک راه می‌ماند. من که شیشه مصرف کرده بودم و گیج بودم، منظورش را نمی‌فهمیدم. شوهرم رفت طولی نکشید که یکی از دوستانش آمد و در را قفل کرد. هرچه جیغ‌وداد و التماس کردم، تأثیر نداشت... باورم نمی‌شد شوهرم برای تأمین پول مواد، این کار را بکند!»^۲

۲. عوارض روانی و انگیزشی

زن یا دختری که اعتیاد دارد، آرام‌آرام به درخودماندگی (اوتیسم) مبتلا می‌شود و

۱. وبگاه خبرگزاری ایسنا، شناسه خبر: ۹۶۰۴۰۶۰۲۳۸۷، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۴/۶.

۲. وبگاه فرارو، شناسه خبر: ۲۲۶۵۰۲، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۱/۳۰.

در دنیای تجربه‌های شخصی خویش فرو می‌رود. ارتباطش را با واقعیت زندگی از دست می‌دهد و علاقه‌ای به رویارویی با واقعیت زندگی ندارد. اعتیاد، او را به برقراری ارتباط با دوستان، خویشان و حتی اعضای خانواده بی‌میل می‌کند. در ابراز احساسات به دیگران، دچار اختلال شده و رفتارهایش سطحی و چه‌بسا رنگ بی‌تفاوتی به خود می‌گیرد. احساس مسئولیت نکردن به: زندگی، امور پیرامونی و نیز وظایف فردی و اجتماعی، یکی دیگر از ویژگی‌های فرد معتاد شمرده می‌شود.^۱

۳. ابتلا به بیماری‌های جسمی

احتمال ابتلا به: انفارکتوس عضله قلب، سکته مغزی و سرطان لثه و مثانه و سرطان دهانه رحم، نارسایی تنفسی و آلودگی‌های ویروسی مانند ایدز و هپاتیت با مصرف سیگار و مواد مخدر در زنان افزایش می‌یابد. استعمال مواد مخدر، همچنین منجر به عوارض سوء در دوران حاملگی و یائسگی زود هنگام می‌شود و احتمال ناباروری و یا باروری دیر هنگام و سقط جنین را افزایش می‌دهد.^۲ به طور کلی، مواد مخدر در سطح سیستم‌های عصبی، فرایندهای بیوشیمیایی انجام می‌دهند و بدون تزریق و استعمال مرتب، بدن فرد معتاد فعالیت طبیعی خود را از دست می‌دهد.^۳

---

۱. ر.ک: یووی واسیلیویچ تاتورا، اعتیاد به مواد مخدر؛ ظرافت‌ها، ترفندها و اسرار، ترجمه الهام سادات کمیزی؛ جیمز.آ. سوارتز، مواد مخدر، زنان و عدالت، ترجمه حسن چوکامی و علی اصغر اسماعیل‌زاده.

۲. وبگاه تحلیلی - خبری زنان و خانواده (مهر خانه)، شناسه خبر: ۷۲۸۳، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۰/۶.

۳. یووی واسیلیویچ تاتورا، اعتیاد به مواد مخدر؛ ظرافت‌ها، ترفندها و اسرار، ترجمه الهام سادات کمیزی، ص ۷۷.

۴. تولد نوزاد معتاد

در حقیقت، تمام انواع مخدر باعث نارسایی جسمی و ذهنی جنین می‌شوند. برخی از آنها جان او را تهدید می‌نمایند و امکان سقط جنین و تولد کودکان ناقص را افزایش می‌دهند. اگر مادر به صورت مکرر ماده اعتیادآوری را مصرف کند، جنین نیز به آن معتاد می‌شود و پس از تولد، عوارض اعتیاد با وی همراه خواهد بود.^۱ آمار رسمی، از تولد روزانه ۴ کودک معتاد در تهران^۲ خبر می‌دهند. بدیهی است، به هر میزان که آمار زنان معتاد کارتن‌خواب بیشتر شود، به همان نسبت احتمال تولد غم‌انگیز نوزادان معتاد هم افزایش می‌یابد.^۳

۵. ازهم‌پاشیدگی خانوادگی

با بروز پدیده اعتیاد در زندگی یک زن و دغدغه‌مندی وی به چگونگی تأمین و مصرف مواد و نیز آغاز و پایان خماری و نشئگی، به‌گونه‌ای بسیار جنبه‌های فردی و جمعی خانواده تحت تأثیر قرار می‌گیرد و عشق مادرانه و طراوت همسرانه، از بین می‌رود. کمترین پیامدی که برای اعتیاد زنان می‌توان برشمرد، ازهم‌پاشیدگی و گسست خانوادگی است. طلاق عاطفی، سردمزاجی، روابط فرا زناشویی و جدایی همیشگی، از پیامدهای شوم اعتیاد شمرده می‌شوند. از سوی دیگر، بی‌حوصلگی در تعامل با فرزندان، مواجهه نامطلوب با کودک خود و مهم‌تر از همه، نبود نظارت صحیح در امر تربیت، فرزندان‌شان را نیز برای ورود به آسیب‌های پُرخطر آماده می‌کند.^۴

۱. کاترین اچ. هولن، دانشنامه اعتیاد، ترجمه اکبر رضازاده، ص ۱۰۱ و ۱۱۰.

۲. وبگاه خبری - تحلیلی سبک زندگی پویا، «تولد روزانه چهار کودک معتاد در تهران»، شناسه خبر: ۳۲۵۳، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۱۱/۱۰.

۳. وبگاه باشگاه خبرنگاران جوان، شناسه خبر: ۵۶۶۷۳۲۳، دیده‌شده در: ۱۳۹۶/۷/۲۵.

۴. ر.ک: دبیرخانه ستاد مبارزه با مواد مخدر، «نقش اعتیاد در فروپاشی خانواده»، مجله پیوند، تیر ۱۳۷۶، ش ۲۱۳، ص ۱۰۴ - ۱۰۷.